

«Тщетна красота...» Правда?

Каждую пятницу вечером, когда вся семья собирается за субботним столом, мы поем «Эшет хаиль», гимн еврейской женщине.

«Обманчиво очарование и тщетна красота», — заявляем мы в заключении.

Но что это значит?

Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе

ШАВУОТ

Праздники

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה

בעלת מסירות נפש

מרת דבורה ע"ה גרינברג

בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

В память о нашей маме и бабушке

Дворе Гринберг

Дочери раввина Аарона Мендела Хазана

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 менахем ава 5783*

For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org

Published and Copyright 2024 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5784 - 2024

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB"М
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

А. Обманчивость и тщетность

ПЕРВОИСТОЧНИК 1 Мишлей 31:30

Обманчиво очарование и тщетна красота: женщина, боящаяся Г-спода, будет прославлена.

שָׂקַר הַחַן וְהַבֵּל הַיּוֹפִי,
אִשָּׁה יִרְאֵת ה' הִיא
תִּתְהַלֵּל.

ПЕРВОИСТОЧНИК 2 Трактаат Санедрин, 20a

«Обманчиво очарование» - это отсылка к поколению Моше. «И тщетна красота» - это отсылка к поколению Йеошуа...

”שָׂקַר הַחַן” - זֶה דֹּרוֹ שֶׁל
מֹשֶׁה. ”וְהַבֵּל הַיּוֹפִי” - זֶה
דֹּרוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ...

Другое толкование: «Обманчиво очарование» - это отсылка к поколению Моше и Йеошуа. «И тщетна красота» - это отсылка к поколению Хизкияу. «Женщина, боящаяся Г-спода, будет прославлена» - это отсылка к поколению рабби Йеуды, сына рабби Илая, жившего во времена антиеврейских указов Адриана, направленных на обнищание и угнетение нашего народа.

דָּבָר אַחֵר: ”שָׂקַר הַחַן”
- זֶה דֹּרוֹ שֶׁל מֹשֶׁה
וְיְהוֹשֻׁעַ. ”וְהַבֵּל הַיּוֹפִי”
- זֶה דֹּרוֹ שֶׁל חִזְקִיָּהוּ.
”יִרְאֵת ה' הִיא תִּתְהַלֵּל”
- זֶה דֹּרוֹ שֶׁל רַבִּי יְהוּדָה
בְּרַבִּי אֵילְעָאִי.

О рабби Йеуде, сыне рабби Илая, говорили, что шестеро его учеников покрывались одной накидкой из-за нищеты, но все равно не прекращали заниматься изучением Торы.

אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי יְהוּדָה
בְּרַבִּי אֵילְעָאִי, שֶׁהָיוּ
שֵׁשׁ תַּלְמִידִים מְתַכְּסִין
בְּטָלִית אַחַת, וְעוֹסְקִין
בַּתּוֹרָה.

Ребе

В стихе говорится: «Обманчиво очарование и тщетна красота: женщина, боящаяся Г-спода, будет прославлена». Мудрецы спрашивают: если сама Тора утверждает, что есть «очарование» и «красота», то как к ним могут быть применимы такие понятия, как «обманчивость» и «тщетность»?

על הכתוב ”שקר החן והבל היופי”,
אשה יראת ה' היא תתהלל”, ישנו
דיוק, שלכאורה, כיוון שהתורה עצמה
אומרת שזהו ”חן” וזהו ”יופי”, אם כן,
כיצד אומרים שזהו ”שקר”, ו”הבל”?

Поэтому мудрецы объясняют, что «обманчиво очарование и тщетна красота» – это намек на поколение Моше и Йеошуа бин Нуна, а согласно другому мнению – также и Хизкияу, царя Иудеи. «Женщина, боящаяся Г-спода, будет прославлена», – продолжают мудрецы, – это намек на поколение рабби Йеуды, сына рабби Илая, на времена, когда проводились жестокие антиеврейские преследования и «шестеро учеников покрывались одной накидкой».

Согласно этой интерпретации, общим знаменателем между всеми указанными поколениями является преданность изучению Торы, а разные выражения в стихе соответствуют уровням ее постижения. В стихе они образно называются «очарованием», «красотой» и «богобоязненностью». Таким образом, говорят мудрецы, первые два уровня изучения считаются «обманчивыми» и «тщетными», а третий – «будет прославлен».

Это требует объяснения. Как можно говорить, что изучение Торы в поколениях Моше и Йеошуа было «обманчивым» и «тщетным»? Моше – тот, кто получил Тору на горе Синай, и все его поколение называется «поколением знания»!

ולכן מפרשים חז"ל, ש"שקר החן והבל היופי" מרמז על דורו של משה ודורו של יהושע, ולדעה נוספת, גם על דורו של חזקיהו מלך יהודה, ו"אשה יראת ה' היא תתהלל" מרמז על דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי, שהיה דור שעמד כנגד גזירות שמד קשות והיו "מתעטפים ששה אנשים בטלית אחת ולומדים תורה", ולדעה אחרת במדרש היינו דור של גזירת הפך החיים.

כלומר לדברי המדרש, הנקודה המשותפת לכל הדורות הללו היא ההתמסרות שלהם ללימוד התורה, והחילוקים בכתוב הם אופנים שונים בלימוד התורה. ישנו אופן בלימוד התורה שנקרא בשם "חן", ישנו אופן בלימוד התורה שנקרא בשם "יופי", וישנו אופן שלישי בלימוד התורה הנובע מ"יראת ה'". ועל כך אומר המדרש ששני האופנים הראשונים של לימוד התורה, נחשבים כ"שקר" וכ"הבל", והאופן השלישי ראוי לשבח, "תתהלל".

ולכאורה אינו מובן¹: איך אפשר לומר על לימוד התורה בדורו של משה ודורו של יהושע - שזהו "שקר" ו"הבל"?! והרי "משה קיבל תורה מסיני", וכל דורו נקרא בשם "דור דעה"!

(1) ראה גם סה"ש תרצ"ט ע' 305.

Б. Очарование и красота

Ребе

Очарование vs красота

Объяснение.

והביאור בזה:

«Очарование» – это нечто, выходящее за рамки логики. Например, Талмуд утверждает, что «место – источник очарования для его жителей», и «даже если оно плохое, они считают его хорошим». Это естественное явление – жители находят очарование в месте, в котором живут, даже если не могут найти тому объяснения. Это верно и в отношении обаяния в целом. Красота, напротив, – это то, что можно объяснить логически, исходя из объективных данных.

”חן” - הוא ענין שלמעלה מן השכל וההסברה כו', וכמו ”חן מקום על יושביו”, ש”אפילו הוא רע נראה להם טוב” - שכך הוא בטבע הבריאה, אף על פי שאין לו הסברה בשכל מדוע מקום זה מוצא חן בעיניו, ועל דרך זה בנוגע לשאר הדוגמאות שבענין ה”חן”; מה שאין כן ”יופי” - יש על זה הסברה בשכל, מצד כל פרטי הענינים שישנו ביופי.

ПЕРВОИСТОЧНИК 3 Царства II, 2:19-22

И сказали Элише жители города того: вот, местоположение города этого хорошее, как видит господин наш, а вода плохая, и земля истребляет (жителей) его.

וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע, הֲנֵה־נָא מוֹשֵׁב הָעִיר טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנָי רָאָה, וְהַמַּיִם רְעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת.

И сказал он: принесите мне новый глиняный сосуд и положите туда соли. И принесли они ему.

וַיֹּאמֶר קַחוּ־לִי צִלְחִית חֲדָשָׁה, וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח, וַיִּקְחוּ אֵלָיו.

И вышел он к истоку вод, и бросил туда соли, и сказал: так сказал Г-сподь: «Я исцелил воды эти: не будет от них впредь ни смерти, ни истребления».

וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצֵא הַמַּיִם וַיִּשְׁלֹךְ־שָׁם מֶלַח, וַיֹּאמֶר: כֹּה־אָמַר ה' רַפְּאֵתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יְהִיָּה מָשָׁם עוֹד מוֹת וּמְשַׁכֶּלֶת.

И до сего дня исцелены воды по слову Элиши, которое он изрек.

וַיִּרְפוּ הַמַּיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה כַּדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר.

ПЕРВОИСТОЧНИК 4 Тракта́т Сота, 47а

«И сказали Элише жители города того: вот, местоположение города этого хорошее, как видит господин наш, а вода плохая, и земля истребляет (жителей) его». (Царства II, 2:19). Но если вода плохая, а земля вызывает у женщин выкидыши, что в этом хорошего? Рабби Ханин говорит: «Это место очаровывает его жителей».

Рабби Йоханан говорит: «Есть три очарования: очарование места для его жителей; очарование мужа женщиной; и очарование покупкой покупателя»».

וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל
אֱלִישָׁע הַנָּה נָא מוֹשֵׁב הָעִיר
טוֹב כְּאֲשֶׁר אֲדַנִּי רֵאָה וְגוֹ'.
וְכִי מֵאַחַר דְּמִים רָעִים וְאַרְץ
מְשַׁכֶּלֶת, אֵלֶּא מָה טוֹבָתָה?
אָמַר רַבִּי חֲנִין: חֵן מְקוֹם עַל
יוֹשְׁבָיו.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן שְׁלֵשָׁה חֲיִנוּת
הֵן: חֵן מְקוֹם עַל יוֹשְׁבָיו, חֵן
אִשָּׁה עַל בַּעְלָהּ, חֵן מְקַח עַל
מְקֻחוֹ.

Ребе

Очарование изучением Торы

Есть уровень изучения Торы, который называется «очарованием». Это очень высокий уровень, которого достигло поколение Моше, учась с большой страстью и рвением, и очень преуспело в этом. И об этом сказано: «Тора была дана лишь тем, кто ел ман».

Тем не менее, «обманчиво очарование — это отсылка к поколению Моше». Поколение считают обманчивым, поскольку оно было подвижно «очарованием».

Они изучали Тору, потому что она очаровывала их. Они знали, что в ней находил очарование сам Б-г, и это пленяло их, что совершенно не согласуется с логикой. На самом деле,

יש אופן בלימוד התורה שהוא מצד ענין
ה"חן", וזהו אופן לימוד התורה שהיה
בדורו של משה - באופן נפלא ביותר,
מתוך חיות ולהט רב והצלחה גדולה,
כאמור, ש"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי
המן".

אבל אף על פי כן, "שקר החן זה דורו
של משה" - שזהו "שקר", בגלל היותו
ענין של "חן":

לימוד התורה הוא בגלל ה"חן" שבדבר
- "חן בעיני ה'",³ ולכן "מצאתי חן
בעיניך", באופן שלמעלה מן השכל,
וההסברה לגמרי, ואדרבה: במצב כזה,

наоборот, было бы удивительно, если бы они не взялись изучать Тору в таком состоянии духа!

Таким образом, их изучение не было чем-то, что пронизывало все их существо, что является определяющей чертой «Истины» (в отличие от «Лжи»).

אילו לא היו לומדים תורה, היה זה דבר פלא!

אבל, אצלם לא היתה פעולת האדם באופן שחודרת את כל מציאותו, שזהו ענין ה"אמת" (היפך ה"שקר").

Что является Истиной?

В Иерусалимском талмуде говорится, что составляющие слово Эмет (ивр. «Истина») буквы алеф (первая в алфавите), мем (серединная), а так же тав (последняя) – это намек на вездесущность Б-га. «Я первый» – алеф, «Я последний» – тав и «нет Б-га, кроме Меня» – мем. Куда бы мы ни обратились, есть только одно: «Печать Святого, благословен Он, – Истина».

Но как можно определить, что человек «истинно» руководствуется по жизни Торой? Когда он сделал девизом слова: «Я первый и Я последний». Когда его голова (первая), сердце (серединное) и ноги (последние) – все это суть Торы. Когда он занимается Торой не только в спокойной ситуации, но при любых обстоятельствах: будучи на высоте (алеф, первая буква), будучи внизу (тав, последняя буква) и будучи посередине (мем, срединная буква).

Этого не дано было узнать поколению Моше, плененному «очарованием» Торы настолько, что не требовалось принуждать его к ее изучению. Голова, управляющая всем телом, чувствовала страстное желание изучать Тору и слиться с ее «сущностью».

איתא בירושלמי⁴ שאות אל"ף היא התחלת האותיות, אות מ"ם היא אמצע האותיות, ואות תי"ו היא סוף האותיות, שבזה מרומז הענין ד"אני ראשון (התחלת האותיות) ואני אחרון (סוף האותיות) ומבלעדי (אמצע האותיות) אין אלקים⁵, שבכל מקום ישנו רק דבר אחד - "חותמו של הקב"ה אמת".⁶

ובנוגע לעניננו: כיצד אפשר לדעת ולהיות בטוח שענין התורה נעשה אצל האדם "אמת" - כשרואים שזהו אצלו באופן ד"אני ראשון ואני אחרון", היינו, שהן הראש (ראשון) הן הלב (אמצע) והן הרגלים (אחרון) הם מציאות של תורה, ויעסוק בתורה לא רק בזמן של שלווה, אלא באיזה מעמד ומצב שיהיה - הן אם יעמוד במעמד ומצב טוב ביותר (בדוגמת אל"ף, התחלת האותיות), הן אם יעמוד בתחתית ושפלות המצב (בדוגמת תי"ו, סוף האותיות), והן במעמד ומצב ממוצע, ללא שינויים.

וענין זה אי אפשר לדעת בדורו של משה - כשלימוד התורה היה מצד ענין ה"חן", שאז אין צורך בכפיה כו', כיון שה"ראש" שלו, שמנהיג את כל הגוף כולו, מרגיש שמוכרחים לעסוק בתורה בלהט, ולהיות מציאות של תורה.

(6) שבת נה, א. וש"נ.

(4) סנהדרין פ"א ה"א.
(5) ישע"י מד, ו.

Такое состояние не может «прославляться», его нельзя назвать «истинным», непреходящим, неизменным. Его не подвергали испытаниям. И невозможно знать, как люди повели бы себя, если бы обстоятельства были иными. Потенциал есть, но он не выражен — случай еще не представился.

«Красота» в изучении

Так и «тщета красота», которая характеризует поколение Йеошуа.

В поколении Йеошуа, после того как еврейский народ вошел в землю Израиля, Б-г не открывался так, как это было в пустыне, когда люди ели ман, пили воду из колодца Мирьям, гладили свою одежду благодаря облакам славы и были защищены от всех вредоносных и негативных сил извне, что открыто демонстрировало их тесную связь с Б-гом.

Нельзя сказать, что поколение Йеошуа испытывало «очарование», отношение, которое полностью находится за пределами логики и объяснения, потому что сразу после входа в Землю Израиля ман прекратился, как сказано в стихе: «Ман прекратился, когда они стали есть из выросшего с земли». Чтобы ощутить Б-жественность, им нужно было прикладывать усилия, созерцать и т. д.

ובכן: על מעמד ומצב כזה - אי אפשר לומר "תתהלל", ואי אפשר אפילו לומר שזהו ענין של "אמת", שיהיה תמיד, ללא שינויים - שהרי עדיין לא בחנו וניסו אותו, ובמילא לא יודעים איך תהיה הנהגתו כשישתנה המעמד ומצב; ענין זה ישנו "בכח", אבל בגלוי לא ראו זאת עדיין, כיון שעדיין לא היתה אפשרות לכך.

ועל דרך זה בנוגע לדורו של יהושע - "הבל היופי זה דורו של יהושע":

בדורו של יהושע, כשנכנסו לארץ ישראל - לא היתה אלקות בגלוי כמו בזמן שהיו במדבר, שאז היו "אוכלי המן", והיו להם מים מ"בארה של מרים"⁷, ו"ענני הכבוד" היו מנחמים את לבושיהם, ומגינים עליהם מן המזיקים ומכל הענינים הבלתי-רצויים⁸ (בדוגמת ענין של "בית" שהוא "למחסה ולמסתור מזרם וממטר"⁹), שבזה ראו בגלוי את הקשר עם הקב"ה.

ולכן, אי אפשר לומר שראו אז ענין של "חן" - הנהגה שלמעלה מן השכל, בדוגמת "חן מקום על יושביו", למעלה מן השכל וההסברה לגמרי - שהרי מיד בכניסתם לארץ פסק המן, כמו שכתוב¹⁰ "וישבות המן באכלם מעבור הארץ גו", בשביל לראות אלקות היו צריכים להתייגע, להתבונן וכו'.

7) שם לה, א. ועוד.
8) ראה פרש"י בהעלותך יו"ד, לד. עקב ח, ד. ועוד.

С другой стороны, созерцая, они видели Б-жественность. Они видели, что на протяжении всей жизни Йеошуа и «старейшин, которые его пережили», когда еврейский народ служил Б-гу, Его благословения были очевидны.

Они воочию видели, что, изучая Тору и подчиняясь слову Б-га, перед ними падают стены Иерихона. Им нужно было приложить некоторые усилия - «Вооруженным должен пройти перед ковчегом Б-га». Однако стены чудесным образом пали в результате того, что его обошли с ковчегом и протрубили в шофар, о чем подробно рассказывается в книге Йеошуа. То же самое относится и к завоеванию остальной части Земли Израиля и всему, что произошло в течение «семи лет завоевания и семи лет раздела», и продолжалось до конца эпохи Йеошуа и старейшин.

Таким образом, хотя во времена Йеошуа не было «очарования», превосходящего логику, «красота» все же была.

אבל לאיך גיסא, כאשר התבוננו - ראו אלקות; כאשר התבוננו, ראו, שבמשך "כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים אשר האריכו ימים אחרי יהושע", שאז היה מעמד ומצב ד"ויעבוד ישראל את ה'"¹¹ - אזי היתה הברכה מצויה.

ראו במוחש שכאשר לומדים תורה ושומעים להקב"ה - אזי נופלים חומות יריחו; אמנם היה צורך ש"החלוץ יעבור לפני ארון ה'"¹², אבל נפילת החומה היתה על ידי זה שהקיפו את החומה עם הארון ותקעו בשופר (ככל הפרטים שבסיפור כיבוש יריחו¹³), ועל דרך זה בכיבוש כל הארץ כולה, ובכל ההנהגה במשך "שבע שכבשו ושבע שחלקו"¹⁴, וכן לאחרי זה עד סוף ימי יהושע והזקנים שהיו לאחריו (כמסופר בספר יהושע ובתחילת ספר שופטים).

ונמצא, שאף שבדורו של יהושע לא היה ענין של "חן", למעלה מן ההסברה, היה עדיין ענין של "יופי".

(12) שם ו, ז.
(13) שם, ג ואילך.
(14) זבחים ק"ה, ב. ועוד.

(9) ישעי' ד, ו.
(10) יהושע ה, יב.
(11) יהושע כד, לא.

В. Богобоязненность

Ребе

Существует также форма изучения Торы, которая связана не с «очарованием» или «красотой», а скорее со «страхом перед Г-сподом». Именно об этом говорит стих: «боящаяся Г-спода», не плененная очарованием и красотой, «будет прославлена». Согласно интерпретации мудрецов, это относится к поколению рабби Йеуды, сына рабби Илая, поколению преследований, в котором шесть мудрецов Торы облачались в одну накидку и изучали Тору.

У такого человека нет объяснения своему изучению Торы. Он не видит Б-га. У него есть традиция предков, но он сам не является очевидцем присутствия Б-га.

אך ישנו לימוד התורה שהוא לא מצד "חן" ולא מצד "יופי", אלא מצד "יראת ה'", ועל זה נאמר "אשה יראת ה'" - שאין לה לא "חן" ולא "יופי" - "היא תתהלל", ועל פי פירוש חז"ל - "זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי", "דורו של שמד", "שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה":

אין לו הסברה על עסקו בלימוד התורה; הוא לא רואה אלקות רחמנא לצלן. "אבותינו סיפרו לנו", אבל "אותותינו לא ראינו".

ПЕРВОИСТОЧНИК 5 Мехильта рабби Ишмаэля, Итро, 6

Рабби Натан сказал: «Говорится: "Любящим Меня и соблюдающим Мои заповеди" (Шмот, 20:6). Это относится к евреям, которые поселились на Земле Израиля и самоотверженно выполняют заповеди».

רבי נתן אומר: (שמות כ, ה) "לאהבי ולשמרי מצותי", אלו ישראל שהם יושבין בארץ ישראל, ונותנין נפשם על המצוות.

«Почему тебя ведут на смерть?» [Они отвечают:] «Потому что я обрезал своего сына».

– "מה לך יוצא להרג?" "על שמלתי את בני".

«Почему тебя ведут на сожжение? - Потому что я читал Тору».

– "מה לך יוצא לשרף?" "על שקראתי בתורה".

«Почему тебя ведут на распятие? - Потому что я ел мацу».

«Почему тебя бьют сто раз? — Потому что я исполнял заповедь о лулаве».

И у пророка Захарьи (13:6) сказано: «[И если его спросят: «Что это за раны между руками твоими (на груди твоей)?» Он ответит:] «От того, что били меня в доме возлюбленных моих» - удары сделали меня возлюбленным Отца моего Небесного.

– “מה לך יוצא לצלב?”
”על שאכלתי המצה”.

– “מה לך לוקה מאה פרגל?”
”על שנטלתי את הלולב”.

ואומר: (זכריה יג, ו) “אשר הכיתי בית מאהב”.
מכות אלו נרמו לי לאהב לאבי שבשמים.

Ребе

Он родился в определенной стране, где также вырос его отец, и никогда не видел жизни по Торе. Он никогда не видел ничего, связанного с Торой и заповедями, что не было бы связано с гонениями. У него нет выхода, нет надежды, что он когда-нибудь выйдет из этой ситуации, которая повторяется уже более 50 лет. 50 лет — это период, который Тора называет «вечностью», поэтому, согласно всем расчетам, у него нет возможности когда-либо вырваться из порочного круга.

Тем не менее, когда дело доходит до соблюдения шаббата и праздников, а одежда на шесть человек всего одна, это никого не сдерживает. Люди набрасывают одну накидку и изучают Тору!

Когда такого человека спрашивают: «Почему ты изучаешь Тору? Ты находишь в ней какое-то очарование?» Ему ничего не остается, как ответить «нет», он не видит ничего такого. Он не ощущает присутствие Б-га.

הוא נולד במדינה פלונית, שבה גדל אביו, במעמד ומצב שמעולם לא ראה חיים של תורה בגלוי; מעולם לא ראה ענין של תורה ומצות שלא יהיה קשור עם רדיפות... ואין שום מוצא, שום חשבון בדרך הטבע, שיוכלו פעם להגאל ממעמד ומצב זה - שנמשך כבר כמה וכמה שנים, יותר מחמשים שנה, יובל שנים (שנקרא בשם “עולם”, “עולמו של יובל”¹⁵), כך, שעל פי חשבון דקדושה לא היה שום מוצא שיוכלו להגאל ממעמד ומצב זה.

ואף על פי כן, כשבא לפועל והוצרכו לשמור שבת ויום-טוב, והיתה רק טלית אחת לששה אנשים - לא היתה מניעה בכך; ששה היו מתעטפין בטלית אחת, אבל “עוסקין בתורה”!...

וכששואלים אותו: מהי הסיבה שאתה לומד תורה? האם אתה רואה בזה “חן”? - מוכרח לומר את האמת: הוא לא רואה! “אותותינו לא ראינו”!...

Прячась от собственных детей

Выходя на улицу, он видит «мстительных врагов». Когда он приходит домой, ему нужно быть осторожным, чтобы его не подслушивали через стену или окно. Ему нужно остерегаться даже тех, кто живет с ним под одной крышей. Возможно, на следующий день на кого-то из них окажут давление и, кто знает, сможет ли он выдержать испытание? Талмуд говорит даже о Хананье, Мишаэле и Азарье, что «если бы их пытали...», то что бы стало? Но Талмуд задает этот вопрос в риторической форме...

בצאתו לרחוב - רואה "אויב ומתנקם"¹⁶; בהיכנסו לביתו - צריך להיזהר שמא מאזינים מעבר לקיר או מעבר לחלון, ועד שצריך להזהר גם מאלו שחיים עמו תחת קורת גג אחד, שהרי יתכן שלמחרת יהיה מעמד ומצב ד"נגדוהו" [יענו אותו], ומי יודע אם יוכל לעמוד בנסיון, וכדברי הגמרא¹⁷ אפילו בנוגע לחנניה מישאל ועזריה: "אלמלי נגדוהו כו" (מי יודע מה היה אז. - הגמרא אומרת שהיא כן יודעת מה היה אז!...)

ПЕРВОИСТОЧНИК 6 Трактаат Ктубот, 33б

Рав сказал: «Если бы Хананью, Мишаэля и Азарью били, заставляя служить идолам, вместо того, чтобы бросить их в огненную печь - они служили бы изваянию.

אמר רב: אלמלי אלו היו מפים את חנניה מישאל ועזריה כדי שיעבדו עבודה זרה ולא היו משליכים אותם לכבשן האש - היו עובדים לצלם.

Ребе

Ни мира нынешнего, ни мира будущего

Этот человек невидит ни «очарования», ни «красоты». Он не видит награды ни в этом мире, ни даже в мире будущем, потому что учится в часы, которые не являются ни днем, ни ночью, потому что боится, что его могут поймать и у него отнимут ребенка... У него нет ни книг для обучения, ни учителя, ни ешивы, ничего. Вы можете себе представить, что это за учеба...

הוא לא רואה לא "חן" ולא "יופי"; הוא לא רואה שכר בעולם הזה, וגם שכר בעולם הבא אינו רואה, רחמנא לצלן, שהרי לימוד התורה שלו אינו אלא בשעות שאינם לא יום ולא לילה - כדי שלא יתפסו אותו, ויקחו ממנו את הילד וישלחו אותו וכו' וכו', והלימוד הוא באופן שאין ספר, אין מלמד, אין ישיבה, ואין שום דבר - ובמילא מובן איזה "תורה" היא זו...

(17) כתובות לג, ריש ע"ב.

(15) קידושין טו, א, כא, ב.

(16) תהלים ה, ג.

Можно ли назвать это изучение Торы «красивым»? Он должен признать, что не видит в ней никакой «красоты».

Я боюсь Б-га!

Когда его спрашивают: раз ты не видишь в изучении Торы никакой «красоты» или «очарования», почему ты ради этого рискуешь жизнью? Он отвечает, что не знает и ему не нужны никакие причины. Единственное, что он говорит - «Я боюсь Г-спода!»

על תורה כזו אפשר לומר שהיא תורה
"יפה"?! - הוא מוכרח לומר את האמת:
הוא לא רואה בזה שום "יופי"...!

וכששואלים אותו: כיון שאינך רואה בזה
"יופי", ואינך רואה בזה "חן" - למה אתה
מוסר את נפשך על זה?! - משיב, שאינו
יודע טעם, וגם לא נוגע לו טעם; "את
האלקים אני ירא"¹⁸ - יש לו יראת ה'...!

Г. Будет прославлен

Ребе

Что касается такого изучения, в стихе говорится: «Женщина, боящаяся Г-спода, будет прославлена».

Казалось бы, стих должен был завершиться так: «женщина, боящаяся Г-спода - вот истина», подчеркивая, что это не «обман» или «тщета», а вопрос сущности и силы. Но вместо этого в стихе используется слово «слава» как антипод «обмана» и «тщеты». Как же связаны «обман» и «тщета» со «славой»?

Простое значение фразы «будет прославлена» заключается в том, что женщину будут хвалить другие.

В нашем же случае, даже признав, что предположения этого человека относительно ценности изучения Торы верны - поскольку он не может учиться в настоящей ешиве, не может обсуждать изученное с соучениками и не может учиться вслух [т.к. боится, что такие занятия могут быть подслушаны во дворе, книги отобраны, его учителя схвачены и сосланы неизвестно куда и т. д. Поэтому ему нужно принять меры предосторожности] — так какую же ценность может иметь его учеба? Тем не менее, мы говорим, что его учеба не только «истинна», но и все вокруг должны хвалить его за нее.

ועל זה נאמר "אשה יראת ה' היא תתהלל":

ובהקדים - שלכאורה הוצרך לסיים בפסוק ש"אשה יראת ה'" הוא ענין של "אמת", והיינו, שאינו "שקר" או "הבל", אלא זוהי מציאות של ממשות, תוקף וחיזוק כו'; ואילו כאן נאמר בניגוד ל"שקר" ו"הבל" - "תתהלל". ולכאורה מהו הקשר בין הגדר ד"שקר" ו"הבל" ל"תתהלל"?

ובכן: הפירוש ד"תתהלל" בפשטות הוא - שאחרים מהללים אותה.

ובנידון דידן: אפילו אם נניח שהחשבון שעושה בנוגע ללימוד התורה שלו היה חשבון אמיתי - שכיון שאינו יכול ללמוד בישיבה גדולה, ולא יכול להיות אצלו "דיבוק חברים", ואינו יכול לחזור על לימודו בקול גדול [כיון שמתירא שאם רק יגביה קולו מעט, ישמעו בחצר שהוא לומד תורה, ואז יקחו ממנו את הספרים, ויקחו את המלמד וישלחו אותו מי יודע לאן... ולכן מוכרח ללמוד בלחש], איזה ערך יכול להיות כבר ללימוד כזה - אף על פי כן, אומרים לו, שלא זו בלבד שזהו לימוד אמיתי, אלא יתירה מזה, שכל אלו שמסביבו מהללים אותו על זה!

Это влияет на нас всех

Иными словами, его изучение Торы влияет не только на него самого, но и на других. Его «хвалят», потому что он дал представление о сущности Торы. И даже в ситуации, когда он не ожидает награды ни в этом мире, ни в будущем, когда у него есть свободная минута, чтобы соприкоснуться со словом Б-га (будь то на базовом уровне, будь то на уровне высказывания или толкования мудрецов), он готов идти на жертвы ради этой цели. [Так было и в те времена - изучение Торы представляло опасность не только для обучающегося, но и для членов его семьи.]

Когда другие хвалят его, это, безусловно, влияет и на них самих так, что когда нет нужды жертвовать собой, у них появляется любовь к Торе, приводящая к изучению Торы, а затем и к выполнению ее велений.

Ретроактивный эффект

Это подводит нас к другому моменту.

Изучение Торы во времена Моше, Йеошуа и Хизкияу в каком-то смысле можно сравнить с «обманчивым очарованием и тщетной красотой». Исправление этого состояния приходит через изучение Торы в поколении, страдающем от гонений, когда нет «обаяния» и «красоты», а

клומר: לימוד התורה שלו פעל לא רק עליו, אלא משפיע גם על אחרים, שמהללים אותו על זה שהחדיר בהם את ההכרה אודות מהותה של התורה - שגם במעמד ומצב שאינו יכול לצפות לשכר בעולם הזה וגם לא בעולם הבא, אף על פי כן, כשיש לו רגע שיכול ללמוד דבר ה' [על כל פנים פירוש הפשוט, ועל אחת כמה וכמה בתוספת מאמר או דרשת חז"ל], הנה בשביל זה כדאי לו למסור נפשו ונפשות בני ביתו (כפי שהיה המעמד ומצב שם, שלימוד התורה היה סכנה לא רק ללומד עצמו, אלא לכל בני הבית).

ומובן, שכאשר פלוני מהלל אותו על זה, הרי זה פועל עליו, שבהיותו במעמד ומצב שאינו זקוק למסירות נפש, בודאי תהיה אצלו אהבת התורה, וכתוצאה מזה יהיה אצלו לימוד התורה בפועל, ובאופן ש"גדול תלמוד שמביא לידי מעשה".

ומזה מובן ענין נוסף:

לימוד התורה בדורם של משה ויהושע או בדורו של חזקיה מצד עצמם, יכול להיות באופן של "שקר החן והבל היופי"; והתיקון והשלימות כביכול בזה היא - על ידי לימוד התורה בדור שנמצא במצור ובשביה, שאין בו ענין של "חן" ו"יופי", אלא נשאר רק "יראת ה'", שלכן כל הדורות מהללים אותו -

есть только «богобоязненность». Все поколения хвалят его: «будет прославлен».

Когда мы видим, что он находится на уровне «богобоязненности» и изучает Тору, несмотря на то, что не видит в этом никакого «очарования» или «красоты», это укрепляет и повышает ценность изучения Торы в поколениях Хизкияу, Йеошуа и даже Моше.

”אשה יראת ה' היא תתהלל”.

והיינו, שכאשר רואים שהוא במעמד ומצב ד”אשה יראת ה'”, שלומד תורה מבלי הבט על כך שאינו רואה לא ”חן” ולא ”יופי”, הרי זה פועל חיזוק והילול (”תתהלל”) גם בלימוד התורה בדורו של חזקיהו מלך יהודה, בלימוד התורה בדורו של יהושע, ואפילו בלימוד התורה בדורו של משה.

משיחת י”ט כסלו ה'תשל”ב
רשימת השומעים בלתי מוגה
תורת מנחם כרך ס”ו עמוד 295 ואילך